

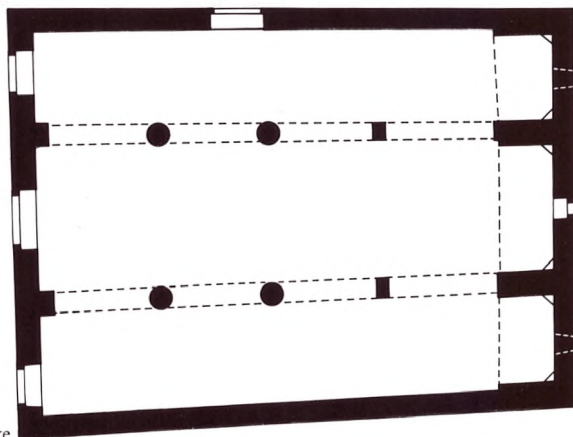

PEROJ, freska Uzašašće u crkvi Sv. Foške

(bivši Sv. Jerolim) čuva se nekoliko kretske-venecijanskih ikona (uglavnom prenesenih iz pravosl. crkve Sv. Nikole u Puli), od kojih se ističe prikaz Nadgrobnooga plača (XVI. st.).

Nedaleko od Peroja, na osami u polju, nalazi se ranosrednjovj. crkva Sv. Foške (poč. VII. st., brodovi povisivani u XII. i XVI–XVII. st.). To je trobrodna bazilika s tri upisane apside s trompama. Arkaturu nose dva para zidanih stupova i par kamenih monolitnih pilastara s impostima ukrašenim nizom kosih ureza. Bazilika je u cijelosti bila oslikana; ostali su očuvani fragmenti u sjev. i nad juž. apsidom te potpuni prikaz Uzašašća iznad trijumfalnoga luka srednje apside. Zidne slike potječu iz razdoblja oko sred. XII. st. i stilski se povezuju s romaničkim benediktinskim slikarstvom Z Europe uz oslanjanje na biz. ikonografiju.

LIT.: B. Fučić, Sv. Foška kod Peroja, Bulletin JAZU, 1963, 1–3. — L. Mirković, Ikone na Rijeci, u Puli i Peroju, Starinar (Beograd), 1963–64, 13–14, str. 309. — B. Marušić, Istarska grupa spomenika sakralne arhitekture s upisanom apsidom, Histria archaeologica, 1974, 1–2, str. 44–47, 53–61. Br. Ma.

PEROJ, tlocrt crkve Sv. Foške

PERŠIĆ, Kristofor, prepisivač i iluminator, kanonik zagrebački (XVII. st.). Prepisao oštrom koralnom goticom 1683. *Passionale Croaticum Almae Ecclesiae Zagrabienensis* (Nacionalna i sveučilišna biblioteka u Zagrebu, R-3006). Hrvatski je tekst ukrašen inicijalima na početku svake *Muke* i odjeljka teksta.

LIT.: D. Kniewald, Iluminacija i notacija zagrebačkih liturgijskih rukopisa, Rad HAZU, 1944, 279.

PERUGINI, Enea, arhitekt (Volosko, 26. IX. 1903 — Venecija, 25. III. 1976). Arhitekturu studirao u Padovi, gdje je doktorirao 1927. civilno građevinarstvo; od 1930. aktivan u Rijeci. Prihvaća racionalističku arhitekturu te projektira veoma smjela ostvarenja držeći se načela čistoga funkcionalizma (društveni domovi na Kantridi i na Kozali, tržnica na Belvederu, sportsko igralište na Kantridi, upravna palača ROMSA-e, danas zgrada INE — sve u Rijeci). Nakon II. svj. r. radi u Fondazione Cini u Veneciji.

LIT.: R. Matejčić, Povijest gradnje pokrivenih tržnica u Rijeci, u monografiji: Gradska tržnica Rijeka, Rijeka 1981, str. 36. — A. Antoniazio, Arte e artisti figurativi a Fiume dal 1900 al 1945, Fiume (Padova), 1982, 2. — R. Matejčić, Kako čitati grad, Rijeka 1988. Ra. Mat.

PERUŠIĆ, selo u Lici. Utvrđeni grad obitelji Perušića ima osnovu u obliku nepravilna četverokuta; u sredini je visoka valjkasta kula. God. 1527–1636. i 1641–85. P. je u vlasti Turaka; 1555. utvrdio ga je Malkoč-beg. — Prostrana kasnobarokna župna crkva Sv. Križa s poligonalnim svetištem (uz koje je sakristija), jednobrodna je građevina s četiri bočne kapele uz svaku stranu broda; povrh kapela su empure. Uz glavno je pročelje zvonik s gotičkim dovratnikom i zapisom iz 1698 (za tur. vlasti stariji dio crkve služio je kao džamija). U unutrašnjosti se nalaze sedam baroknih oltara (glavni je oltar rad M. Chiereginija iz 1827) i propovjedaonica, te kalež sa zapisom N. Murgića iz 1790.

LIT.: Gj. Szabo, SG. — R. Horvat, Lika i Krbava, I, Zagreb 1941. — Horvat–Matejčić–Priatelj, Barok. A. Ht.

PERUŠKO-MIHIĆ, Ivanka, slikarica (Mostar, 18. VI. 1932). Završila Akademiju u Zagrebu 1958 (Lj. Babić). Slika u duhu lirske ekspresionizma portrete, krajolike, marine i mrtve prirode (*Barke*, 1981; *Masline pred oluju*, 1987; *Cvijet breskve*, 1989). Radila kao likovni pedagog u Zadru i Zagrebu 1958–91. — Samostalno izlagala u Puli (1964), Zagrebu (1981, 1988), Bieleu u Švicarskoj (1987), Opatiji (1989) i Torontu (1992).

LIT.: Z. Črnja, Ivanka Peruško (katalog), Zagreb 1981. — V. Zlamalik, Ivanka Peruško (katalog), Zagreb 1988. — V. Ekl, Ivanka Peruško (katalog), Opatija 1989. R.

PERVAN, Budimir, urbanist i arhitekt (Split, 26. X. 1910 — 16. VIII. 1982). Diplomirao na Visokoj školi arhitekture Akademije umjetnosti u Pragu 1934. Prije II. svj. r. djelovao u Dubrovniku, od 1947. bio je direktor Urbanističkoga biroa (poslije Urbanističkoga zavoda Dalmacije) u Splitu.

I. PERVAN, *Bačve*

Svojim urbanističkim projektima i planovima razvoja Splita, Hvara, Trogira, Omiša i Drniša nastojao je ostvariti sintezu spomeničkoga naslijeđa i suvremenih težnji (plan revitalizacije Primoštena, 1972). Od arhitektonskih ostvarenja ističu se zgrada Skupštine općine Split (1949, s M. Markovinom), direkcija »Jadranskih brodogradilišta« (1949, danas Dom zdravlja), rekonstrukcija palače Milesi (1955) — sve u Splitu, hotelska naselja »Pharos« (1962) i »Ždrilac« (1966) na Hvaru. Sudjelovao je na natječajima za rješenje središta Zadra (I. nagrada, 1952), zapadne obale u Splitu (1958) te za turistički centar u Sutornu (I. nagrada, s P. Mudnićem).

BIBL.: *Razvoj urbanističke službe u Dalmaciji*, Urbs, 1957, 7–12; *Regulacija Zapadne obale splitske luke*, ibid., 1961, 91–112; *Prostorni razvitak Splita*, ibid., 1966, 6.

LIT.: *Arhitektura u Hrvatskoj 1945–1985*, Arhitektura, 1986, 196–199.

Sta. P.

PERVAN, Ivo, fotograf (Zadvarje kraj Omiša, 24. VI. 1947). U Splitu započeo studij prava i ekonomije. Fotografijom se profesionalno bavi od 1976.

F. PETANČIĆ, minijatura iz djela *Genealogia Turcorum Imperatorum*. Budimpešta, Narodni muzej

Izvanrednim osjećajem za kadriranje i odabir detalja slika prirodnu i kulturnu baštinu. Izdao velik broj fotomonografija: *I. Meštrović* (s D. Kečkemetom, 1983); *A. Masle i I. Dulčić* (iz 1986. i 1988, obje s A. Karamanom); *Antički portret u Hrvatskoj* (s N. Cambijem, 1991); *Dalmacija, legenda o svjetlu* (s V. Barbijerijem, 1991) i *Dubrovnik* (sa S. P. Novakom, 1995). Bavi se grafičkim oblikovanjem. — Samostalno izlagao u Dubrovniku, Zagrebu, Splitu, Ljubljani, Budimpešti, Makarskoj i Hvaru.

K. Ma.

PETANČIĆ, Feliks, minijaturist, kaligraf, diplomat i pisac (Dubrovnik, oko 1455 — poslije 1517). Podrijetlom iz pučanske dubrovačke obitelji, nosio je isprva obiteljsko ime *Brutus*, koje je poslije promijenio u humanizirano *Petancius*. Školovao se u Dubrovniku, gdje od 1478. djeluje kao nastavnik a od 1482. kao kancelar suda. God. 1487. odlazi u Ugarsku; na dvoru Matijaša Korvina radi kao kaligraf i minijaturist te postaje upravitelj skriptorija u Budimu. Vraća se u Dubrovnik 1490. te djeluje kao sudac, notar i diplomat; 1496. odlazi ponovno u Ugarsku, nakon čega postaje kancelar grada Senja. Ubrzo poslije toga stupa u službu češ. i ug. kralja Vladislava II. kao diplomata, pisca i turkologa.

Sudjelovao je u izradi najljepših rukopisa budimske radionice držeći se slikarskih tradicija tal. renesanse. Za Matijaša Korvina dovršio je iluminaciju kodeksa s Cassianusovim djelom *De institutis coenobiorum*. Ilustrirao je svoja djela povijesnoga i strateško-političkoga značaja posvećena kralju Vladislavu II: *Historia Imperatorum Regni Turcici* (*Historia Turcica*), 1501; *De itineribus in Turciam* (*Quibus itineribus Turci sint aggrediendi*) te dopunu toga djela *Genealogia Turcorum Imperatorum* (*Descriptio Turciae*), 1502. Ističu se njegovi portreti sultana i minijature s prizorima iz tur. života.

LIT.: *D. Knievald*, Sitnoslikar Feliks Petančić, Tkalcicev zbornik, II, Zagreb 1958. — *P. Kolendić*, Feliks Petančić pre definitivnog odlaska u Ugarsku, Glas SAN (Beograd), 1959, 236. — *D. Knievald*, Feliks Petančić i njegova djela, Beograd 1961.

R.

PETAR, staklar i vitrajist (Dubrovnik, ? — oko 1445). Spominje se od 1418; prvi je domaći staklar u Dubrovniku. Kao službenik Dubrovačke Republike izrađivao je staklo i ostakljivao prozore. Njegov je najveći rad izrada prozora od raznobojna stakla za kupolu dubrovačke katedrale (1431). Staklarstvom se (1444–65) bavio i njegov sin *Nikola*.

LIT.: *V. Han*, Tri veka dubrovačkog staklarstva (XIV–XVI vek), Beograd 1981.

PETAR, kipar, intarzist i slikar (XVI. st.). Za zagrebačku katedralu izradio zajedno sa stolarom Nikolom korsku klupu (1520). Na klupi, ukrašenoj rezbarenim reljefom u stilu toskanske renesanse, očuvan je intarzijom izveden natpis koji spominje majstore (*magistri Petri pictoris et sculptor, Nicolaiq carpentarius*) i naručioca, kanonika Ladislava de Gersenche. Budući da u katedrali postoje još tri u koncepciji i ukrasu slične klupe, smatra se da su rad istih majstora.

LIT.: *I. Bach*, Umjetnost stolara zagrebačke katedrale od 15. do 19. stoljeća, ČHP, 1943, 4, str. 332–335. — *A. Horvat*, Između gotike i baroka, Zagreb 1975.

R.

PETAR ALEMANUS, graditelj (XVI. st.). Zajedno s Jurkom Kranjcem, Jurjem od Ivanića i Petrićem Palirom sagradio 1513–21. zidine i kule uokolo biskupskoga dvora i katedrale u Zagrebu.

LIT.: *A. Horvat*, Između gotike i baroka, Zagreb 1975.

PETAR DE RIBOLDIS, tal. drvorezbar (okolica Milana, XV. st.). Spominje se u Zadru 1432. i 1433. Obvezao se izraditi veliki poliptih s izrezbarenim reljefnim kompozicijama i likovima svetaca za gl. oltar franjevačke crkve i osam svetačkih kipova za crkvu Sv. Marije Velike. Pomoćnik mu je bio Venceslav iz Njemačke. Od njegovih su radova očuvani u samostanu franjevaca dva reljefa (*Stigmatizacija Sv. Franje* i *Krunjenje Marijino*) i pet kipova. Skulpture imaju obilježja sjevernotal. kasne gotike s prekoalpskim utjecajima. Prema jednakim značajkama modelacije može mu se pripisati lik Sv. Kristofora u katedrali u Rabu.

LIT.: *I. Petricoli*, Umjetnička obrada drveta u Zadru u doba gotike, Zagreb 1972.

I. Pet.

PETAR IVANOV → PIER GIOVANNIJEV

PETAR IZ MILANA, tal. graditelj (XVI. st.). Zajedno s domaćim i tal. majstorima (Blaž Belković, Mihajlo iz Ivanića, Matej Ostrožina, Luka iz Brumana, Martin i Nikola iz Gradeca, Toma Vukičević, Dominik de Brescia i Petar de Castello nuovo) sagradio 1544–50. kaštel Sisak. Petar iz Milana dobivao je najveću isplatu među svim majstorima, te se smatra da je on bio glavni graditelj te važne renesansne tvrđave.

LIT.: *S. Krivosić*, Gradnja sisačkog grada, Hrvatske novine, 1944, 10. — *A. Horvat*, Između gotike i baroka, Zagreb 1975.

R.